FUNDACIÓ BARÇA

Cap nena nen fora de joc

el bullying amb ENTRA EN JOC

Un quadern pedagògic elaborat per:

FILMCLUB

filmpedia

FUNDACIÓ BARÇA

el bullying amb *ENTRA EN JOC*

MATÈRIES VINCULADES

- Educació en valors
- Educació social
- Educació personal i emocional
- Educació física
- Llenguatge audiovisual

NIVELL ACADÈMIC

- Secundària
- Batxillerat

CONCEPTES CLAU

- Bullying i ciberbullying
- Igualtat
- Respecte
- Pensament crític
- Llenguatge audiovisual
- Expressió
- Violència

TAULA DE CONTINGUTS

Com utilitzar el quadern 3
Objectius globals d'aprenentatge 4
Notes per al professorat: coneixements teòrics sobre el bullying 5
1. Sobre el bullying 5
2. L'origen: la violència 6
3. Formes d'assetjament 8
4. Tipus de bullying 8
5. El ciberbullying 10
6. La llei del silenci i esquema domini-submissió 12
7. Rols en una dinàmica d'assetjament 13
8. Efectes negatius del bullying 14
9. El bullying a Catalunya 15
Fitxa tècnica d'*Entra en joc* 16
Activitats 17
Bloc 1: Comprensió de l'audiovisual 17
Bloc 2: Els rols en situacions de bullying 20
Bloc 3: Anem a l'origen 22
Bloc 4: Els tipus de bullying 25
Bloc 5. Activitats esportives 29
Bloc 6: Activitats complementàries 33
Reflexions per compartir amb l'alumnat 35
Recursos Fundació Barça contra el bullying 36

Com utilitzar el quadern

Aquest quadern per a docents té com a objectiu treballar en profunditat el bullying a partir del visionament del curtmetratge ***Entra en joc***, produït per la Fundació Barça. El material consta de dues parts:

1 Un **marc teòric** amb tota la informació necessària sobre el bullying i el ciberbullying.

2 Un **bloc d'activitats** per treballar a l'aula amb els alumnes a partir del visionament del curt. Les activitats tenen com a objectiu treballar amb detall diferents aspectes relacionats amb l'assetjament escolar, normalment a partir del curtmetratge.

Com utilitzem, doncs, aquest quadern?

- El marc teòric és una lectura imprescindible per als docents. El bullying és un tema sensible, per tant recomanem que el docent es familiaritzi amb la teoria abans de treballar amb els alumnes.
- Cada activitat va lligada a, com a mínim, un apartat del marc teòric. Per això, és important traslladar la teoria als alumnes abans del desenvolupament de la proposta didàctica, sobretot en els blocs més especialitzats.
- Les activitats estan organitzades per blocs temàtics. De totes maneres, cada activitat és completament independent i funciona de manera aïllada, així que no cal fer-les totes ni seguir un ordre cronològic.
- Cada docent té la llibertat de decidir quines activitats vol fer a l'aula, segons els temes que vulgui tractar i el temps que hi vulgui dedicar.
- Algunes activitats van acompanyades de recomanacions metodològiques, però cada docent és lliure de conduir la dinàmica com cregui més convenient.
- Considerem necessari en qualsevol cas fer un tancament amb els alumnes, amb una síntesi sobre tot allò après. L'apartat de reflexions per compartir amb l'alumnat exposa les reflexions finals més importants al voltant del bullying.

Objectius globals d'aprenentatge

Coneixements sobre el bullying i el ciberbullying

- Saber discernir què és el **bullying** i **ciberbullying** d'altres **formes de violència:** definició, agents, tipus, trets més destacats...
- Ser capaç d'**identificar situacions** de bullying.
- Ser capaç de detectar els **diferents rols** que apareixen i intervenen en una situació de bullying.
- Conscienciar l'alumnat sobre els **efectes negatius** de les situacions de bullying i ciberbullying.

Detectar i aturar l'assetjament escolar

- Assumir una **actitud proactiva** davant d'una situació de bullying.
- **Empatitzar amb les víctimes** de qualsevol tipus de violència.
- Donar **pautes d'actuació** als alumnes davant de situacions d'assetjament entre iguals.

Competències socioemocionals i gestió positiva dels conflictes

- Emfatitzar la connexió entre les **competències socioemocionals**, la prevenció de l'assetjament entre iguals i la millora de la convivència (sento, penso i actuo).
- Facilitar eines als alumnes per tal que puguin gestionar les emocions i aprenguin a **relacionar-se de manera positiva amb ells mateixos i amb els altres**.
- Promoure l'empatia, **respecte a la diversitat, el treball cooperatiu i el debat en grup** en un clima participatiu i de respecte.

Notes per al professorat

Informació teòrica sobre el bullying

1. SOBRE EL **BULLYING**

> *Conducta de persecució física i/o psicològica que realitza un infant contra un altre, al que tria com a víctima d'atacs repetits. Aquesta acció negativa i intencionada posa la víctima en situacions de les quals difícilment pot sortir pels seus propis mitjans.* (Olweus, 1993)

El **bullying** és una **forma de violència i una dinàmica grupal** que el context sosté.

No es tracta d'una acte violent puntual sinó d'un tipus de violència insidiosa que es **construeix lentament** en el dia a dia de les relacions interpersonals. Resulta difícil d'identificar, ja que acostuma a ser poc evident al principi i pot mantenir-se oculta a la vista dels adults, encara que és ben coneguda pels infants i joves.

Tanmateix, per considerar que una situació constitueix bullying s'han de donar aquests **factors**:

1 **Repetició de les accions** al llarg del temps (dues o tres vegades per setmana durant dos mesos). El ciberbullying apareix amb una única acció.

2 **Intencionalitat** per part de l'agressor/a.

3 Un **entorn** que ho tolera i ho permet.

El bullying és un fenomen grupal que no es pot aïllar del context on té lloc. No són conductes espontànies ni actes de vandalisme que es poden manifestar obertament. No és un conflicte entre dues parts amb interessos contraposats; **és un procés de victimització.**
Per entendre què és i què no és l'assetjament entre iguals, s'han de diferenciar **tres conceptes**:

- El **conflicte** apareix en les situacions de convivència i és una oportunitat d'aprenentatge. Quan el conflicte no es resol proactivament ens podem trobar amb situacions de violència, que poden ser puntuals (agressió) o reiterades (maltractament).
- L'**agressió** és la conducta danyosa puntual cap a una altra persona (o grup) realitzada amb intencionalitat de fer mal.
- El **maltractament** és una reiteració de conductes agressives o abusives que poden dur a la victimització de qui rep aquestes conductes. L'assetjament entre iguals seria una de les diferents formes de maltractament.

Notes per al professorat

Informació teòrica sobre el bullying

2. L'ORIGEN: LA VIOLÈNCIA

Triangle de la violència

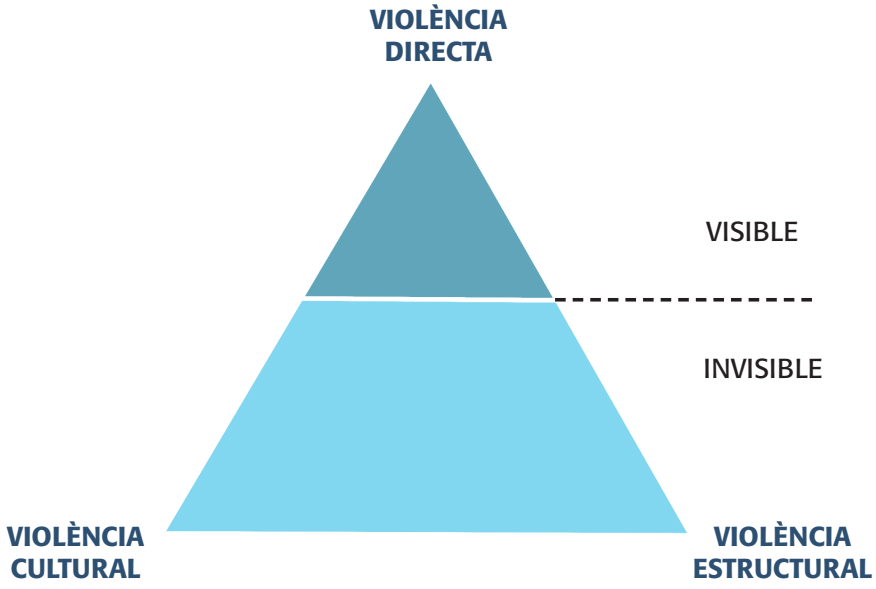

El **triangle de la violència** és un concepte introduït per Johan Galtung per representar la dinàmica de la **generació de la violència en conflictes socials**.

Segons Galtung, la violència és com un iceberg, de manera que la violència visible és només una petita part d'un conflicte que amaga un problema molt més gran i complex.

A partir d'aquesta teoria, Gatlung identifica **tres tipus de violència**:

1. **DIRECTA**
2. **CULTURAL**
3. **ESTRUCTURAL**

Notes per al professorat

Informació teòrica sobre el bullying

Violència directa

La **violència directa**, sigui física, verbal, psicològica o social, és visible en forma de conductes, respon a actes de violència i es concreta en comportaments. És la que realitza un emissor o actor intencionat (en concret, una persona), i qui la pateix és un ésser viu danyat o ferit físicament o mentalment.

Violència cultural

La **violència cultural**, la qual crea un marc legitimador de la violència i es concreta en actituds. S'expressa mitjançant infinitat de mitjans (simbolismes, religió, ideologia, llenguatge, art, ciència, lleis, mitjans de comunicació, educació, etc.), i compleix la funció de legitimar la violència directa i estructural, així com d'inhibir o reprimir la resposta dels qui la pateixen, i ofereix justificacions perquè els éssers humans, a diferència de la resta d'espècies, es destrueixin mútuament i siguin, fins i tot, premiats per fer-ho. Així, per exemple, es pot acceptar la violència revolucionària de grups extremistes o en defensa de les ideologies totalitàries.

Violència estructural

La **violència estructural**, que se centra en el conjunt d'estructures que no permeten la satisfacció de les necessitats i es concreta, precisament, en la negació de les necessitats. El terme violència estructural és aplicable en aquelles situacions en què es produeix un dany en la satisfacció de les necessitats humanes bàsiques (supervivència, benestar, identitat o llibertat) com a resultat dels processos d'estratificació social en les quals un col·lectiu resulta clarament perjudicat, mentre que un altre en surt afavorit.

Sovint, les causes de la violència directa estan relacionades amb situacions de violència estructural o justificades per la violència cultural. **Moltes situacions són conseqüència d'un abús de poder** que recau sobre un grup oprimit, o d'una **situació de desigualtat social** (econòmica, sanitària, racial, etc,) i reben el suport de discursos que justifiquen aquestes violències. Segons Gatlung, la solució real d'un conflicte violent implica **actuar en tots els tipus de violència**.

Notes per al professorat

Informació teòrica sobre el bullying

3. FORMES D'ASSETJAMENT

El bullying es pot exercir de forma directa o indirecta.

En les **formes directes**, l'agressió s'efectua de forma **visible per a la víctima**. L'agressor/a dóna la cara i la víctima és conscient que li estan fent mal.

En canvi, en les **formes indirectes**, l'agressió **no és visible per a la víctima**, però en pateix les conseqüències. Són agressions subtils que atorguen avantatge a l'agressor/a, amb un alt component psicològic que es manté en el temps.

4. TIPUS DE BULLYING

Segons la forma i la naturalesa de les agressions, trobem els tipus de bullying següents:

FÍSICA

DIRECTE Pegar, intimidar, amenaçar amb armes...

INDIRECTE Amagar, robar, trencar objectes o pertinences.

VERBAL

DIRECTE Insultar, burlar-se, riure's d'algú, posar-li malnoms...

INDIRECTE Parlar malament d'algú, difondre rumors sobre ell/a…

EXCLUSIÓ SOCIAL

DIRECTE Excloure algú, no deixar-lo participar en una activitat…

INDIRECTE Ignorar algú, menysprear-lo, tractar-lo com un objecte...

Notes per al professorat

Informació teòrica sobre el bullying

D'aquesta manera, podem trobar assetjament...

Verbal

Assetjament que pretén causar dolor a través de la paraula. Insultar, burlar-se, riure's d'algú, posar-li malnoms, amenaçar, difondre rumors, parlar malament d'algú a la seva esquena...

Físic

Assetjament mitjançant danys físics o amenaces. Cops, empentes, pessigades, amenaces amb armes, destrosses o robatori del material escolar, etc.

Social

Consisteix a ignorar, deixar sol al company/a o impedir la seva participació en una activitat. L'exclusió és causada per una diferència en els gustos, formes de vestir, orientació sexual, estatus social, nacionalitat, malalties, intel·ligència o talent.

Psicològic

És el més difícil de detectar. Són accions que afecten l'autoestima de la víctima, fomenten la sensació de temor i, conseqüentment, la seva exclusió. Es tracta de gestos ofensius, mirades intimidatòries, menyspreus, etc.

Cibernètic

Assetjament a través de tecnologies digitals i interactives com les xarxes socials. Consisteix, per exemple, a enviar una foto íntima d'algú sense el seu permís a través de l'ordinador o el mòbil; publicar imatges negatives; difondre tafaneries, missatges ofensius i agressius a les xarxes, etc.

També és conegut com a **ciberbullying** o **ciberassetjament**

Notes per al professorat

Informació teòrica sobre el bullying

5. EL CIBERBULLYING

Agressió intencionada per part d'un grup o un individu mitjançant formes electròniques de contacte, repetides vegades, a una víctima que no es pot defensar fàcilment per sí mateixa.
(Smith et al., 2008)

La presència preeminent d'**internet** (sobretot de les xarxes socials i de les *apps* de xat) i dels dispositius mòbils a les vides dels joves **ha propiciat l'aparició del ciberbullying**, que té característiques pròpies.

És un fenomen emergent i en creixement, afavorit per diversos factors:

- **Disponibilitat cada vegada major d'accés a internet** i característiques propícies de la xarxa per a la ràpida distribució de missatges, fotografies, etc.
- **Minimització del dany** causat a la víctima. Sovint s'utilitza la justificació que "no es pot fer mal a través de la xarxa".
- **Sensació d'impunitat** (no del tot certa, ja que l'ordinador deixa rastres de navegació).
- **Adopció de rols ficticis**; fantasies. Facilitat per a la utilització de "màscares" que afavoreixen la impunitat de l'agressió.
- **Les víctimes no solen denunciar** per por a la pèrdua de "privilegis d'ús" (per exemple, que els adults no els deixin connectar-se a Internet, que els confisquin el mòbil, quedar fora del cercle d'iguals, etc.)

Notes per al professorat

Informació teòrica sobre el bullying

CARACTERÍSTIQUES DEL CIBERBULLYING

- Anonimat (facilita la desinhibició i la desconnexió moral)
- Sensació d'impunitat
- Minimització del dany causat a la víctima
- 24h/7 dies per setmana, en qualsevol lloc
- Ràpida distribució de continguts
- Facilitat per crear perfils falsos
- Manca absoluta de referents morals
- La víctima rarament denuncia (per no perdre privilegis d'ús dels dispositius)

CONDUCTES

- Amenaces directes
- Robatori de contrasenyes, suplantació d'identitat
- Publicacions ofensives a *Instagram, Tik Tok*...
- Ús o creació de webs amb continguts denigrants
- Enviament de fotografies o vídeos per mail, *WhatsApp*...
- Enquestes a Internet amb intenció ofensiva
- Exclusió o vexacions en jocs multiusuari
- Enviament de virus, programes brossa…
- Exclusió de grups de *Whatsapp*, xats...
- Difondre rumors de forma pública

FENÒMENS VINCULATS

- ***Sexting***: Difusió o publicació d'imatges o vídeos de tipus sexual, gravats per la víctima mateixa.
- ***Stalking***: Persecució envers una persona, a vegades amb motivació sexual, vinculada a les relacions de parella. Si hi intervé un adult, es tracta de ***grooming***.
- ***Outing***: Fer pública l'orientació sexual d'algú sense el seu consentiment. Compartir informació confidencial d'algú amb terceres persones.
- ***Happy slapping***: Enregistrament d'imatges d'agressions que després es pengen a la xarxa. Combina agressió online i offline.
- ***Flamming***: Enviament de missatges provocadors i violents a la xarxa.
- ***Harrassment***: Enviament repetitiu de missatges insultants o amenaçants a una persona.
- ***Denigration***: Missatges falsos per perjudicar la reputació d'algú.
- ***Impersonation***: Suplantació de la identitat d'algú.
- ***Tricky***: Enganyar algú per obtenir-ne informació íntima i, abusant de la seva confiança, compartir aquesta informació i missatges privats.

Notes per al professorat

Informació teòrica sobre el bullying

6. LA LLEI DEL SILENCI I ESQUEMA DOMINI-SUBMISSIÓ

La **llei del silenci** és la que fa possible el bullying i en dificulta la detecció, atès que la víctima no ho comparteix amb ningú i les formes més subtils no són vistes pels adults.

Hem de tenir en compte que **el bullying i el ciberbullying es presenten en plena fase de formació de la personalitat** i, si no es trenca la llei del silenci, els rols adquirits es fixaran en la etapa adulta dels participants.

L'agressor/a aprèn que sempre podrà agredir i dominar i la víctima adoptarà un rol de submissió que farà que assumeixi la seva indefensió i accepti que s'ho mereix. A més de la víctima, la llei del silenci és mantinguda pels espectadors/es, que ni ajuden ni demanen ajuda davant de situacions d'assetjament per no ser titllats/des de delators/es.

Com el bullying és un fenomen de grup, cal conèixer els mecanismes que operen en el grup per intervenir-hi positivament:

- Contagi social
- Desinhibició de les conductes agressives
- Dilució de la responsabilitat individual dins del grup

Notes per al professorat

Informació teòrica sobre el bullying

7. ROLS EN UNA DINÀMICA D'ASSETJAMENT

En el fenomen del bullying s'observen els rols següents:

- **Agressor/a**: pren part activa en les agressions.
- **Víctima**: és objecte de les agressions.
- **Observadors/es**: Persones còmplices de l'assetjament amb una participació activa o passiva davant aquesta forma de violència: no fan res per aturar-la i consenteixen les accions de l'agressor/a. De fet, són els observadors/es les peces clau per trencar el bullying. Hi ha diversos nivells d'observadors/es, segons el seu grau d'implicació:
  - **Defensor/a**: Pren partit a favor de la víctima (directament o buscant ajuda).
  - **Reforçador/a**: Li riu les gracietes a l'agressor/a, afavorint que continuï amb els abusos.
  - **Col·laborador/a**: Col·labora activament amb l'agressor (avisa si ve algú o si ho fa la víctima).
  - **Observador/a aliè/na:** Pensa que la situació no té res a veure amb ell/a.

Cal fer esment que el bullying és un procés dinàmic i, per tant, els rols no són fixos i poden variar. Per exemple, un observador/a que decideixi defensar la víctima podria passar a ser víctima al seu torn, o bé pot decidir unir-se a l'agressor/a contra la víctima.

També pot donar-se el cas d'agressor/a-víctima en una sola persona: juga els dos rols alhora perquè és agredit/da per algú, i això li genera tanta angoixa que intenta alliberar-la agredint companys/es més vulnerables.

L'assetjament és un fenomen social, i per això ha de tractar-se com a tal. Cal no centrar-se exclusivament en la víctima i l'agressor/a, no culpabilitzar-los ni estigmatitzar-los, alliberant de responsabilitat la resta de companys/es que, de fet, són els que tenen a les seves mans seguir permetent o evitar l'assetjament.

Els espectadors/es que no trenquen la llei del silenci accepten inconscientment la diferència de poder entre l'assetjador/a i l'assetjat/a i la normalitzen. Com a conseqüència, l'agressor/a se sent més motivat/da per seguir mantenint comportaments d'assetjament que li permeten gaudir de més lideratge i aprovació social.

Per tant: els espectadors seran els actors principals en la prevenció i eradicació del bullying dins el grup, perquè si l'entorn no dóna suport a l'agressor/a, aquest deixa d'agredir.

Notes per al professorat

Informació teòrica sobre el bullying

8. EFECTES NEGATIUS DEL BULLYING

L'assetjament és nociu fins al punt que té conseqüències negatives per a totes les persones implicades, independentment del rol que hagin exercit:

VÍCTIMES

- Baixa autoestima
- Alts nivells de soledat
- Depressió i ansietat
- Suïcidi o fantasies de suïcidi

AGRESSORS/ES

- Baralles, vandalisme, consum d'estupefaents
- Delinqüència

ESPECTADORS/ES

Les conseqüències estan poc estudiades, però se sap que els espectadors/es de l'assetjament podrien desenvolupar algun tipus d'insensibilitat davant la injustícia i el patiment aliè, o aprendre que l'agressivitat i la intimidació són inevitables, que formen part de la normalitat en les relacions.

La conseqüència a llarg termini per a aquests infants i adolescents, així com per a la societat en general, és el convenciment que "jo no puc fer-hi res" per evitar les injustícies, fomentant una visió cínica, esbiaixada i insensible cap al dolor humà.

En resum, les conseqüències podrien ser:

- Submissió
- Pèrdua d'empatia
- Dessensibilització
- Insolidaritat
- Interiorització de conductes

Notes per al professorat

Informació teòrica sobre el bullying

9. EL BULLYING A CATALUNYA*

Infants de Primària de Catalunya que pateixen bullying

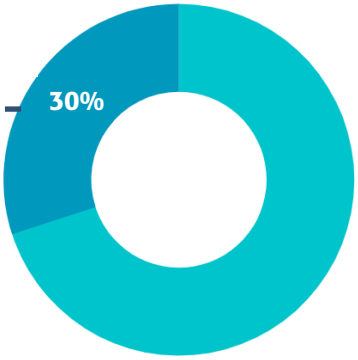

Infants de futbol formatiu de Catalunya que són víctimes de bullying

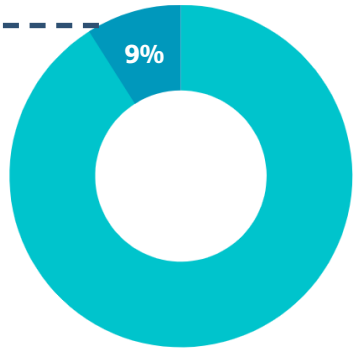

Adolescents de Catalunya que han estat involucrats en situació de bullying

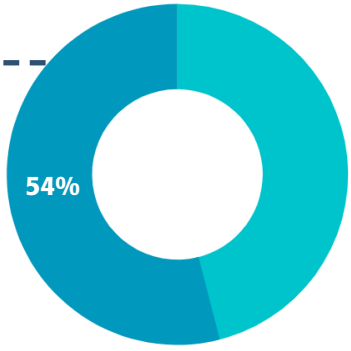

Adolescents que tenen com a principal preocupació el bullying (per davant del fracàs acadèmic o les drogues)

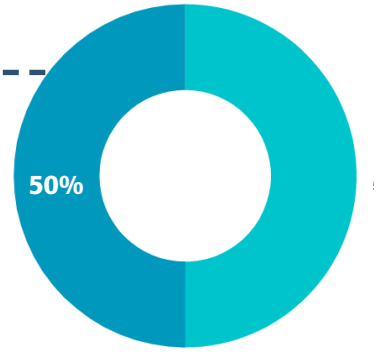

* Informe Bullying i ciberbullying a l'educació primària a Catalunya, Fundació Barça 2019

Fitxa tècnica

EQUIP TÈCNIC

Direcció
Marc Martínez
Realització i Muntatge
Lyona
Guió
Iván Morales
Producció
Josep Pi
So
Tortuga Sound
David Gascón
David G. Ferrer
Coach
Pepa Martínez
Direcció d'art
Edu Arbona
Ajudant de càmera
Alexi Faimali

INTÈRPRETS

LOLA Miranda Teixidó
GUILLEM León Martínez
ÀLEX Eduard Amado
MARIA Mariona Pagès
EMMA Lua Amat
GINA Marta López
JAQUI Jaume Ibars

Figurants
Daniel Aguirre Howes
Selma Amat

Amb la col·laboració especial de **Carlos Cuevas**

SINOPSI

La **Fundació Barça** ha produït el curtmetratge de sensibilització sobre el bullying ***Entra en joc***, interpretat per joves actors, en el qual es mostra un cas d'assetjament i violència escolar i es convida l'espectador a actuar i parlar sobre aquesta problemàtica social greu.

La història simula el seguiment d'un equip de futbol sala d'una escola a través d'una xarxa social i on la figura de l'espectador (en aquest cas incrementat a través de la xarxa) és clau per aturar una situació d'aquest tipus. El realisme que transmet el vídeo permet aconseguir un apropament al col·lectiu adolescent que busca autenticitat en aquest tipus de continguts.

Es tracta d'un film realitzat en un format vertical per reproduir el format de consum de vídeo en dispositius mòbils, especialment a través de les xarxes socials, per tal que resulti familiar i proper als joves, reforçant així el poder de la imatge.

DURADA 11'32"

Activitats

BLOC 1: Comprensió de l'audiovisual

Bloc dedicat a treballar, analitzar i comprendre ***Entra en joc,*** amb exercicis per dur a terme tant abans com després del visionament. Aquest bloc serveix per **preparar el visionament del curt**, fent una **aproximació preliminar sobre el bullying** amb els alumnes i centrar la seva atenció en com es desenvolupa el procés d'assetjament al llarg del film que veuran. Posteriorment, hi ha unes preguntes de comprensió que aborden diferents aspectes que planteja el curt. Recomanem que el docent estigui familiaritzat amb la part teòrica per tal de portar a terme una reflexió conjunta.

ACTIVITATS ABANS DEL VISIONAMENT

1. FRASES INACABADES

Durada
15-20 minuts

Descripció de l'activitat

Cada participant tindrà un full en el qual hi haurà unes frases que es troben incompletes. La tasca consisteix a completar-les, de forma ràpida i sense pensar gaire la resposta.

Quan he de dir no a algú em sento...
Quan algú s'enfada amb mi sento...
Sóc feliç quan...
Tinc por de...
El que més desitjo és...
Quan critico algú em sento...
Quan estic en un grup nou...
Em preocupa d'aquest grup...
M'agradaria...
Quan algú em critica sento...
Quan estic callat en un grup em sento...
Quan m'enfado amb algú sento...
Quan fan mal a un/a company/a…
Em fio d'aquells que...
Jo espero dels altres...

Posteriorment, en grups de 4-6 persones, es comenten les respostes que han sortit i el perquè de cada una d'elles. Finalment, s'obre un debat amb el grup classe per parlar de quines conductes es poden considerar adequades i quines no.

Objectius pedagògics

- **Reflexionar** sobre conductes adequades davant d'una situació d'assetjament.
- **Identificar** sentiments i actituds personals davant d'una situació d'assetjament.

Activitats

BLOC 1: Comprensió de l'audiovisual

Metodologia i recomanacions

- Aproximació al tema a treballar: el bullying. El professor/a obrirà un debat entre tota la classe sobre una situació d'assetjament en el qual els alumnes hauran de debatre segons els seus pensaments i/o criteris personals.
- Seguidament explicarà els objectius generals de l'activitat i la seva relació amb el tema.
- Una vegada acabat el debat, el professor/a ha de recapitular sobre el que s'ha dit i remarcar els pros i els contres de les aportacions del grup.
- És important que l'alumnat escrigui la seva idea per escrit i que no es limiti a reflexionar. La transmissió d'una idea, sigui escrita o verbalment, ajuda al fet que la persona sigui més conscient del que pensa.
- Remarcar que la primera fase de l'activitat es realitzi individualment, així es pretén que l'alumnat faci una mirada interior individual i evitem la pressió del grup.
- Generar, per part del professorat, un clima de tranquil·litat i seguretat que afavoreixi que l'alumnat se sinceri. De la mateixa manera, no es pot obligar a ningú a parlar.

2. VERDADER O FALS

Marca les afirmacions següents sobre el bullying segons siguin **verdaderes (V)** o **falses (F)**:

( ) **L'assetjament és una broma, una forma de divertir-se on tothom s'ho passa bé.**

( ) **Hi ha nois i noies que es mereixen que els assetgin.**

( ) **Si et peguen o t'insulten, el millor que pots fer és tornar-t'hi i fer el mateix.**

( ) **L'assetjament és més comú entre els nois que entre les noies.**

( ) **Els nois i noies que són assetjats són persones febles que no se saben defensar.**

( ) **Dir al professor/a que un company està sent maltractat és "xivar-se".**

( ) **Els nois i noies que són assetjats ho passen malament, però tampoc n'hi ha per tant.**

( ) **Si veus que algú és víctima d'assetjament, és millor no ficar-s'hi.**

( ) **L'únic que es pot fer amb els assetjadors és castigar-los.**

( ) **L'assetjament tan sols afecta la víctima.**

És recomanable que cada alumne respongui les preguntes de manera individual i que després es faci una reflexió conjunta amb tot el grup, moderada pel professor o professora, en la que s'incentivi la participació de tothom.

Activitats

BLOC 1: Comprensió de l'audiovisual

ACTIVITATS DESPRÉS DEL VISIONAMENT

3. ANÀLISI I COMPRENSIÓ

Aquesta activitat serveix per analitzar de forma general les situacions retratades al curtmetratge *Entra en joc*. Un cop tot el grup classe ha visionat el curt, el professor o professora proposa respondre les preguntes següents (es pot fer de manera individual o amb tot el grup classe):

- En quin moment has començat a detectar actituds de maltractament?
- Qui assumeix el rol d'agressor/a?
- Qui lidera els abusos? Per què creus que ho fa?
- Creus que hi ha maldat en les accions dels abusadors/es?
- Qui protagonitza el rol de víctima?
- Per què la víctima de les "bromes pesades" sempre és la mateixa persona?
- Com se sent la persona maltractada?
- En el grup dels abusadors/es no tothom es comporta de la mateixa manera. Quines actituds diferents detectes?
- Dels personatges que apareixen al curt, qui pot ajudar la víctima? Per què? Per què no ho fa?
- Com influeix la pressió social a l'hora d'abusar d'algú?
- Quin és el paper de la Lola dins de la història?
- És rellevant el fet que es comparteixi a les xarxes socials el que viu la víctima? Per què?
- Hi ha algun personatge que jugui més d'un rol a la vegada o que el varïi a mesura que avança el vídeo? Quins rols assumeix i en quin moment?
- Hi ha un grup de persones que passen desapercebudes durant el vídeo i hi juguen un paper molt important, fins al punt d'agreujar la situació. Sabries identificar de qui es tracta i el rol que assumeixen?
- Tal com pregunta l'actor Carlos Cuevas al final: "I tu, què faries?" Si pot ser, basa la teva resposta en situacions viscudes a la teva vida.

És recomanable que cada alumne respongui les preguntes de manera individual i per escrit, i que després es faci una reflexió conjunta amb tot el grup, moderada pel professor o professora i en la que s'incentivi la participació de tothom.

Activitats

BLOC 2: Els rols en situacions de bullying

El bloc següent està dedicat específicament a treballar sobre els rols que cada persona adopta en una situació d'assetjament escolar, agafant com a referència els personatges i situacions d'assetjament escolar. Recomanem tornar a veure el curt després de donar la teoria per tal de centrar l'atenció de l'alumnat en els temes exposats.

Abans de fer l'activitat, recomanem una sessió teòrica sobre els temes:

7. Els rols

8. Efectes negatius del bullying

L'agressor

La víctima

Els observadors

4. IDENTIFICACIÓ DE ROLS

A partir del que has vist al curt, assenyala a quin rol correspon cada actitud o acció. Un cop hàgim omplert la taula individualment, posem en comú les respostes i, si hi ha discrepàncies, justifiquem la nostra resposta i intentem arribar a un acord:

- És insultat/da i/o agredit/da. _____
- Manté una actitud dominant. _____
- És una persona insegura. _____
- Té por d'entrar a classe. _____
- Intenta destacar. _____
- S'enfada amb facilitat. _____
- És una persona violenta. _____
- És una persona passiva davant la violència. _____

Activitats

BLOC 2: Els rols en situacions de bullying

Aquest bloc conté una activitat per aprofundir en el tema de la violència en totes les seves dimensions. Abans de fer l'activitat, recomanem una sessió teòrica sobre els temes:

2. L'origen: la violència

3. Formes d'assetjament

5. DEBAT

Es proposa obrir un debat a classe al voltant de la qüestió següent:

Com es pot fer front a una situació de bullying des del rol d'observador/a?

6. PUNTS DE VISTA

Durada
30 minuts

Descripció de l'activitat

Es divideix la classe en tres grups. A cada grup se li assignarà un rol: un grup es posarà a la pell de l'agressor, l'Àlex, un altre al de la víctima, el Guillem, i, finalment, el tercer grup adoptarà la posició dels observadors passius com la Maria, que no vol participar però no sap com aturar la situació. Cada grup per separat discutirà les motivacions del personatge amb el rol que li ha tocat i intentarà reflexionar per què actua d'aquella manera, posant-se a la seva pell.

Un cop tots els grups han extret les seves conclusions, escolliran un portaveu. Els tres representants de cada grup, intentaran exposar el seu punt de vista com si fossin un personatge del film.

Qüestions a reflexionar col·lectivament

El paper del docent en aquesta activitat serà de moderador. La seva funció principal serà ajudar els i les alumnes a expressar el que volen dir i aprofundir en els temes més controvertits o complexos que puguin sorgir, per tal de no establir un diàleg superficial.

- **Què n'ha extret cada grup dels personatges?**
- **Amb quines dificultats s'ha trobat cada grup?**
- **Quins arguments han fet servir el Grup Àlex i el Grup Gina per descriure el perquè de l'actuació del seu personatge?**
- **Si ens trobéssim en la mateixa situació que en el vídeo, seria fàcil actuar? Amb quines dificultats ens podríem trobar?**
- **Existeix una única manera d'ajudar en Guillem?**
- **Us heu sentit identificats/des en algun moment del vídeo? Què vau fer? Canviaríeu alguna cosa de com vau actuar després de veure el vídeo?**

Activitats

BLOC 2: Els rols en situacions de bullying

Objectius pedagògics

- **Establir un diàleg** entre agressor, víctima i observador a partir d'una situació ficcionada.
- **Fomentar l'empatia** per entendre les motivacions de cadascú, inconsciència o manca d'empatia, sense caure en acusacions superficials.
- **Entendre** que unes males actuacions no fan que una persona sigui dolenta.
- **Comprendre** el punt de vista de la víctima d'un assetjament.

BLOC 3: Anem a l'origen

7. DESCOBRIM L'ICEBERG

Una acció aïllada acostuma a passar desapercebuda o li restem importància, però moltes vegades és només la punta d'un iceberg molt més gran i perillós que amaga no només una situació d'assetjament, que per si sola ja és prou greu, sinó una problemàtica social molt més àmplia.

El repte d'aquesta activitat és intentar desxifrar quins factors de violència cultural i estructural s'amaguen darrere de situacions aparentment aïllades i, fins i tot, inofensives.

A continuació, presentem quatre casos ficticis d'assetjament entre iguals en els quals la violència directa és molt evident. Per parelles, estudieu la situació, intenteu posar-vos en context i descriviu:

- **Quina és la violència cultural i la violència estructural en cada un d'aquests quatre casos.**
- **Quines formes d'assetjament poden aparèixer.**
- **Possibles actuacions per abordar la situació.**

En acabar, compartiu les vostres conclusions i debateu-les amb els companys i companyes.

Activitats

BLOC 3: Anem a l'origen

CAS 1

L'Àlex és un noi esportista, molt popular, i amb ànsia de lideratge. El Guillem és un noi introvertit, amb pocs amics i molt bo jugant a futbol. En Guillem és nou i tothom s'adona del seu talent.

Des de bon principi, a les reunions socials de l'equip, l'Àlex li posa un malnom (*chupón*) al Guillem, comença a donar-li calbots i a ficar-se amb trets físics o coses com el mòbil vell o la roba.

En un entrenament, fan un directe per les xarxes socials en el qual juguen a donar clatellots als membres de l'equip cada cop que algú comenti, però sempre rep el mateix: el Guillem.

CAS 2

Des de fa dies l'Anna es troba incòmoda a classe. És una noia amb una mica de sobrepès, cosa que li recorden constantment les seves amigues, que li diuen que s'ha d'aprimar si vol agradar a algun noi. L'anomenen "balena", "foca", "obesa"...

A la classe d'Educació Física se'n riuen quan veuen que li costa fer algun exercici. L'Anna, que a més de tenir molta paciència, sempre està de bon humor i és molt simpàtica, ha dit més d'una vegada als companys i companyes que n'està farta, però tots continuen emprenyant-la amb insults, malnoms i bromes que no li fan gens de gràcia.

El pitjor dia arriba quan dos nois se li acosten i comencen a tocar-la i a pessigar-la per tot arreu (panxa, costat, cul, esquena, pits, cames…), mentre es burlen del seu cos.

CAS 3

El Carles de 1r d'ESO està a la cua del bar per comprar una bossa de patates. És un noi molt extravertit, no li agraden els esports d'equip i sol ajuntar-se amb noies, sobretot a l'hora del pati. El Xavier, un noi repetidor de 4t d'ESO, se li acosta un dia al pati, se li posa al costat, li passa un braç damunt les espatlles i li diu a cau d'orella: "Ei, maricón, oi que em donaràs aquest suc de fruita?"

El Carles dubta, però al final l'hi dóna. A partir de llavors, cada dia el Xavier va a demanar-li l'esmorzar, a vegades acompanyat d'algun col·lega i sempre li deixa anar qualificatius com "princesa", "nenaza" o, el més habitual, "maricón". Com que mai l'agredeix, en Carles accepta la situació en silenci i no gosa dir res a ningú.

Activitats

BLOC 3: Anem a l'origen

CAS 4

La Blanca ha passat una nota a classe de matemàtiques on es burla de la Yousra. Abans eren molt amigues, però des de fa un temps s'han distanciat i la Blanca li intenta fer la vida impossible. Ha aconseguit que altres companyes li retirin la paraula.

Un dia, els posen un treball en grup bastant complicat. La Blanca i les amigues conviden a la Yousra a fer-lo amb elles, dient-li que així tornarà a ser amiga seva si les ajuda. La Yousra dubta, però pensa que és una bona oportunitat per fer les paus i accepta encantada.

Quan queden per fer el treball, la deixen sola pencant, mentre elles berenen i miren la televisió. La seva excusa és que no li ofereixen menjar perquè segur que està fent el Ramadà. Quan la Yousra acaba, li diuen que és la millor. Malgrat això, l'endemà només li dirigeixen la paraula per dir-li coses com "empollona" o "cerebrito".

Metodologia i recomanacions

- No és necessari que cada parella treballi els quatre casos.
- És recomanable assignar un cas per parella. D'aquesta manera, en un grup gran, diferents parelles treballaran el mateix cas i, per tant, hi haurà aproximacions diverses.
- En la posada en comú, és recomanable que les parelles que hagin treballat el mateix cas portin la veu cantant i exposin juntes les seves conclusions. Després, s'obre torn de paraula i la resta de la classe pot intervenir.

Activitats

BLOC 4: Els tipus de bullying

Aquest bloc consta de quatre propostes dedicades a aprofundir sobre els tipus de bullying i el procés que se sol donar en les dinàmiques d'assetjament, amb especial atenció al fenomen del ciberbullying. Recomanem tornar a veure el curt després de donar la teoria per tal de centrar l'atenció de l'alumnat en els temes exposats.

Abans de fer les activitats, recomanem una sessió teòrica sobre els temes:

2. L'origen: la violència

3. Formes d'assetjament

4. Tipus de bullying

5. El ciberbullying

8. DETECCIÓ DEL PROCÉS

En la situació d'assetjament que en Guillem pateix a *Entra en joc*, es poden observar clarament les quatre condicions que identifiquen el bullying. Explica com es reflecteixen aquestes condicions al llarg del curtmetratge:

1 Desequilibri

2 Repetició

3 Intencionalitat

4 Entorn propici

A continuació, respon les preguntes següents i comparteix la teva opinió amb tot el grup:

- **Quin és el moment que t'ha semblat més impactant o incòmode?**
- **Com t'has sentit quan l'has vist?**
- **En quins moments creus que s'hauria pogut aturar l'assetjament a en Guillem?**

Activitats

BLOC 4: Els tipus de bullying

9. IDENTIFIQUEM ELS TIPUS DE BULLYING

Torna a mirar el curtmetratge fixant-te en els tipus d'agressions i a quina tipologia d'assetjament corresponen. Per fer el seguiment, omple els espais en blanc de la taula, sigui identificant el tipus de bullying o destacant una escena determinada.

ESCENA/FRASE	MINUT	TIPUS D'ASSETJAMENT	AGRESSIÓ DIRECTA O INDIRECTA
Àlex: Què fas tio, ets epilèptic?	1:08		
Àlex: Que estem aquí del chill, chupón	1:28		
Guillem: Avui 5 a 0! Àlex: Vale, molt bé	2:29		
Pressió a la Maria per picar a l'Àlex	3:40-3:52		
"Xupa-nardos" i "hi ha algun punt més?" + reacció de tots plegats	4:02-4:19		
Enquesta: "creus que el Guillem s'ha dutxat avui?"	6:11-6:23		
		Social	
		Ciberbullying	
		Psicològic	
		Verbal	
		Físic	
			Directa
			Indirecta

Activitats

BLOC 4: Els tipus de bullying

10. EL CIBERBULLYING

Les situacions més delicades al curtmetratge passen quan estan fent vídeos en directe per *Instagram Live*, perquè el factor mediàtic encoratja l'escalada de la tensió.

El professor o professora pot plantejar les preguntes següents al respecte:

- Creus que l'Àlex actuaria igual si no sabés que l'estan veient altres persones a través d'internet?
- Per què creus que es pregunten quanta gent hi ha connectada?
- T'has fixat que en el moment que la Sara proposa jugar al joc del "punto y le pego" augmenta el nombre de gent connectada? Per què creus que passa?
- Si navegant per *Instagram Live* o per qualsevol altra xarxa social et trobessis amb una situació similar, encara que sigui amb gent que no coneixes, tu seguiries connectat per veure com continua la situació? Independentment de la teva resposta, pensa quins motius et podrien empènyer a seguir mirant i quins a deixar de fer-ho.
- Les persones que fan d'espectadors en situacions d'assetjament online, quin rol tenen?
- El fet de no estar present físicament a l'escena, eximeix de responsabilitat a l'espectador/a?
- Quin paper juga la persona que grava? Quin grau de responsabilitat té?

11. ANÀLISI DE LA IMATGE

A través de la imatge i del llenguatge audiovisual, es pot analitzar com *Entra en joc* retrata les relacions de poder i els abusos:

- Torna a mirar l'escena del gimnàs, en la qual fan un directe d'Instagram. Amb els companys i companyes, comenta com evoluciona l'escena d'una situació aparentment innocent a una situació greu de bullying, destacant sobretot les actituds dels personatges clau.

Activitats

BLOC 4: Els tipus de bullying

- **Fixa't en les fotografies estàtiques que van apareixent al llarg del curtmetratge.**

  - De quina manera revelen quina és la situació de maltractament que viu la víctima?
  - Analitza les icones, *emojis* i *stickers* que ha afegit la persona que ha pujat les fotografies, els vídeos o *stories*. Com evolucionen al llarg de la història?

- **Estèticament, aquest curtmetratge reprodueix el format de vídeo vertical propi dels telèfons mòbils i de molts continguts de les xarxes socials.**

  - Amb quina intenció creus que ho han fet?
  - Quin paper juguen les xarxes socials en situacions de bullying? Per respondre aquesta pregunta, busca informació si fa falta.

Activitats

BLOC 5: Activitats esportives

L'esport com a eina de prevenció

La **Fundació Barça** ha assumit el compromís de lluitar contra el bullying com una de les formes de violència que conviuen entre els infants i joves de tot el món. Com a conseqüència, la Fundació inverteix els seus esforços en la prevenció de l'assetjament escolar, utilitzant l'esport (així com l'audiovisual) com una eina lingüística internacional.

S'aposta per l'esport com a eina de prevenció del bullying dins i fora de l'entorn escolar, ja que esdevé un escenari de detecció precoç a causa de les seves característiques educatives i socialitzadores, alhora que conforma un marc facilitador per generar dinàmiques que fomentin les relacions interpersonals, l'empatia i la consciència social.

Les dinàmiques esportives de prevenció ajudaran els infants a prendre consciència de la relació entre les seves emocions, valors i accions per tal de promoure una bona convivència.

Les activitats proposades a continuació són pràctiques esportives que fomenten l'adquisició de les competències socioemocionals i els valors vinculats a la prevenció del bullying. Aquestes requereixen una reflexió: una posada en comú dels aprenentatges, vivències i emocions derivades de l'activitat realitzada, com s'especifica en cada una d'elles.

12. QUATRE EN RATLLA

Descripció de l'activitat

Es fan dos equips que han d'anar fins al tauler del quatre en ratlla fent relleus, desplaçant-se amb una pilota al peu o fent botar la pilota amb diferents tipus de passades. Han d'anar posant les fitxes en caselles d'accions positives davant el bullying amb l'objectiu que les fitxes formin 4 en ratlla.

Objectius pedagògics

- **Identificar** reaccions positives i negatives davant d'una situació d'assetjament escolar.
- **Potenciar** la cohesió de grup per ajudar a posar fi a situacions d'agressions.

Activitats

BLOC 5: Activitats esportives

DEMANAR AJUDA	RIURE	CALLAR	NO RIURE LES GRACIETES DE L'ASSETJADOR
FOMENTAR LA BURLA	MOSTRAR-SE RESPECTUÓS	DIR-HO A UN ADULT	COMPARTIR AMB EL MÒBIL SITUACIONS DE BURLA
FALTAR AL RESPECTE	FER QUE ELS TEUS AMICS DONIN SUPORT A LA VÍCTIMA	DENUNCIAR UNA IMATGE DE BURLA	DEIXAR SOLA LA VÍCTIMA
MOSTRAR-LI A L'AGRESSOR QUE NO ET SEMBLA BÉ	FER SERVIR SOBRENOMS DESPECTIUS	INCITAR AGRESSIONS	FER SENTIR A LA VÍCTIMA QUE NO ESTÀ SOLA

Reflexió

· Com us heu sentit?

· Què us ha estat més difícil?

· Us ha estat fàcil identificar les situacions positives?

· Us ha cridat l'atenció algun aspecte positiu o negatiu?

Activitats

BLOC 5: Activitats esportives

13. CÀRREGUES FORA

Objectius pedagògics

- Comprendre la importància de **demanar ajuda**.
- Ser conscients de les **càrregues emocionals** que pot portar una altra persona.

Descripció de l'activitat

Es fan grups diferents. A cada grup hi haurà una persona que recorrerà una distància determinada amb una pilota al peu o fent botar la pilota. La resta del grup seran càrregues que haurà de transportar. El professor o professora els informa que poden demanar ajuda, encara que el que ells/es no saben és que aquesta ajuda implica alliberar-se de les càrregues.

Després de la primera ronda, es fa una petita reflexió sobre per què no han demanat ajuda i com s'han sentit. Es fa una segona ronda per veure si, sabent que s'alliberaran d'una càrrega, ara sí que demanen ajuda.

Reflexió

· Com us heu sentit a la primera ronda? I a la segona?
· Creieu que és important demanar ajuda en situacions d'assetjament?
· Creieu que tots tenim càrregues o pensaments negatius que ens frenen?
· Creieu que és fàcil demanar ajuda?
· Creieu que cal demanar ajuda a la primera de canvi?

14. ESTACIONS DE BULLYING

Objectius pedagògics

- **Fer un recull** de tots els aspectes treballats sobre la prevenció del bullying.
- **Fomentar la comunicació** dins del grup i saber demanar ajuda.

Activitats

BLOC 5: Activitats esportives

Descripció de l'activitat

Es tracta d'un circuit de tres estacions en el qual, organitzats en dos grups, els participants s'hi desplaçaran amb una pilota al peu o fent-la botar.

1. PRIMERA ESTACIÓ: AUTOCONTROL

Cada grup ha de construir una torre amb cons, mentre intenten boicotejar l'altre equip distraient-lo.

2. SEGONA ESTACIÓ: TENIR RESPECTE

Hi ha una llista d'accions de la vida quotidiana, i els participants les classificaran segons un semàfor dividit en:

VERMELL	És bullying.
GROC	No és bullying, però molesta.
VERD	És una acció respectuosa.

3. TERCERA ESTACIÓ: VERDADER O FALS?

El professor o professora dóna la consigna que han de formar una figura (per exemple, entre tots/es no posar més de 3 peus a terra, etc.).

Si ho aconsegueixen, han de dir si és **verdadera (V)** o **falsa (F)** una pregunta.

- El bullying és una broma entre nois? ( )
- Si ets víctima de bullying, pot ser que tinguis por, que estiguis trist/a i que no tinguis ganes de fer educació física? ( )
- Si et consideren diferent de la resta, et mereixes que et facin bullying? ( )
- Si t'agredeixen, és culpa teva? ( )
- Ser agredit és normal, a tots ens ha passat? ( )

Reflexió

· Com us heu sentit?

· Creieu que sabreu identificar una situació d'assetjament?

· Ha canviat la vostra actitud davant el bullying?

· Què heu après?

Activitats

BLOC 6: Activitats complementàries

15. ESCOLTA ACTIVA

Durada
Les propostes següents són activitats per fer en, aproximadament, 30 minuts en una sessió de classe (o, fins i tot, a casa).

L'escolta és essencial per poder detectar el bullying i aquesta activitat té l'objectiu de treballar l'empatia.

Els nois i noies es col·locaran en grups de dos. Un escoltarà a l'altre durant tres minuts sense intervenir. El company o companya parlarà sobre un tema que el preocupa.

El que ha estat escoltant, li donarà una resposta que el pugui ajudar.
En acabar, el docent convidarà els i les participants a compartir com s'han sentit.

16. CAMPANYA PUBLICITÀRIA

En grups de dos, els alumnes descriuran el canvi de conducta dels espectadors/es durant el curtmetratge. A partir d'aquesta descripció, reflexionaran sobre la importància que tothom prengui la iniciativa en situacions d'assetjament escolar i actuï com a agent del canvi a l'hora de prevenir i aturar situacions de bullying.

A partir d'aquesta reflexió, es proposarà a l'alumnat que en grups de cinc creïn una campanya publicitària contra el bullying perquè els observadors prenguin consciència del seu rol i passin a l'acció. De cada campanya cal pensar:

1. A quin mitjà o a quins mitjans estarà present.
2. Quin és l'eslògan.
3. Quin *hashtag* es vol promocionar.
4. Quina crida a l'acció es farà per fomentar la participació del públic a la campanya.

Activitats

BLOC 6: Activitats complementàries

17. FINAL ALTERNATIU

Entra en joc té un final obert, és a dir, que la història no està tancada. Per tant, es demana als alumnes que facin de guionistes, pensin un final per a la història d'en Guillem i el descriguin amb una narració breu.

Independentment de si és un final feliç o trist, cada alumne ha d'explicar quines són les seves intencions amb el final que planteja:

- **Quin missatge vols transmetre?**
- **Quin impacte emocional vols generar en l'espectador/a?**

Voluntàriament, podem compartir el nostre final i les nostres intencions per valorar-los col·lectivament.

ACTIVITATS DE CREACIÓ AUDIOVISUAL

18. JO SÓC

Els alumnes filmaran entrevistes on demanaran als entrevistats que es descriguin amb una paraula. La frase ha de començar amb "Jo sóc...". La idea és que cadascú digui una característica pròpia que pensi que no serà acceptada.
L'objectiu és enfortir les diferències i les qualitats úniques per donar a entendre que aquestes són valorades.

19. ESCENA MUDA

Amb el mòbil es proposa crear una peça audiovisual de cinema mut, que il·lustri una escena de bullying no verbal. L'objectiu d'aquesta peça és comunicar les sensacions i emocions que hi ha darrere d'aquest tipus de bullying.

Reflexions per compartir amb l'alumnat

Per acabar, compartim unes reflexions per fer amb l'alumnat un cop treballades les diverses activitats, a mode de tancament i de síntesi del que s'ha après:

1. **L'assetjament no és una broma**. L'assetjament no fa riure. Hi ha bromes que no són divertides. Quan algú es molesta o s'espanta, deixa de ser una broma.
2. Ningú no es mereix ser assetjat. Hi ha qui diu que la víctima s'ho ha buscat, però això només és una excusa. **Tots tenim el dret a ser tractats amb respecte.**
3. Si et peguen o t'insulten és millor no tornar-s'hi. Tornar-s'hi només empitjorar la situació. Cal trobar altres **maneres de resoldre els conflictes** o buscar ajuda dels referents (família, professorat, entrenadors).
4. Hi ha qui diu que les baralles són "coses de nens". Pegar i amenaçar no són les úniques maneres d'assetjar. Deixar de banda algú, fer córrer falsos rumors sobre aquesta persona, excloure-la del grup i altres coses semblants també són assetjar.
5. **Els infants o joves assetjats no són uns covards** que no saben defensar-se. Quan un grup intimida una sola persona és molt difícil plantar cara. Els covards són els que necessiten anar en grup i fer mal per sentir-se forts.
6. **Dir-ho als docents, entrenadors/es o als pares i mares no és ser acuseta.** Patir assetjament o ser-ne testimoni i dir-ho a un adult que pot ajudar és defensar els drets d'algú, i això és de persones intel·ligents, honestes i responsables.
7. Les persones assetjades sovint estan tristes i pateixen durant molt de temps. Se senten infelices i hem d'ajudar-les perquè **pateixen una situació injusta.**
8. Quan algú es baralla val més no ficar-s'hi, però s'ha de buscar la manera d'aturar la baralla i això es pot fer buscant l'ajuda d'un adult. **Si algú veu una agressió, però no actua ni la denuncia, es converteix en còmplice de l'agressor/a.**
9. Castigar els infants o joves que fan mal als altres pot ser necessari, però el més important és ajudar-los a aprendre altres maneres de relacionar-se. Això els ajudarà i millorarà la **convivència**.
10. **Tant la víctima com l'agressor/a necessiten ajuda.** Sovint no se senten bé amb ells mateixos i per això necessiten aprendre maneres pacífiques de resoldre els conflictes per millorar la convivència i ser més feliços.

Recursos Fundació Barça contra el bullying

Situació del bullying a Catalunya

Accedeix al recurs fent clic aquí

- Informe: *Bullying i ciberbullying a l'educació primària a Catalunya 2019*
- Informe: *Bullying i ciberbullying al futbol formatiu a Catalunya 2019*
- Informe: *El Bullying i ciberbullying des de la mirada dels Adolescents i els experts 2019*

Programa de prevenció del bullying per a escoles de primària

Material per a les famílies, escoles, clubs esportius i entitats de lleure

- Vídeo ENTRA EN JOC (per a adolescents)
- Com explicar el bullying als infants: fulletó, vídeo educatiu
- Interactiu: "El meu fill fa bullying?"
- *Live talk* amb experts de bullying
- **Ciberconsells**

RECORDEM que en cas d'indici, sospita, coneixement o revelacio d'un cas de bullying s'ha d'activar el protocol d'educació que és d'obligat compliment:

T'ha agradat aquest quadern?

Pots trobar més materials i més films a:

filmpedia

https://filmpedia.org

FILMPEDIA és un projecte d'innovació educativa creat per FILMCLUB. És una plataforma digital on trobaràs continguts audiovisuals amb propostes pedagògiques associades:

Si vols accedir a tots els continguts de la nostra plataforma escriu-nos a **hola@filmpedia.org** o visita'ns a **filmpedia.org**

Aquest material ha estat creat per FILMCLUB, el club que uneix audiovisual i educació **filmclub.click**, en associació amb la **Fundació Barça.**

Amb la col·laboració de:

FILMCLUB

FUNDACIÓ BARÇA

GO BOOKS
LLIBRES I SERVEIS EDITORIALS

Autor: Gerard Fossas Noguera

Edició: Marta Queralt

Assessorament: Fundació Barça

Maquetació: Go Books! Editorial

www.gobookseditorial.com